

Ἡ ἀνωτέρω εἰκονογραφία ἀπομιμείται ἀρχαῖον τι ἀνάγλυφον ἐν Αὐδύκᾳ μὲν τῆς Ἰταλίας ἀνακαλυφθέν, ἐν τῷ μουσεῖῳ δὲ τῆς Φλωρεντίας κατα-

τεθέν. Καταχωρίζομεν αὐτὴν ἐνταῦθα ὥς λίαν πρὶς ἐργον.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἀνχινώσκομεν εἰς τὸν Γαλλικὸν Ἀθηναῖον, ἐφημερίδα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς Φιλολογίας, ὅτι ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία (Institut de France, Τμήμα τῶν ἐπιγραφῶν) ἐπεφόρτισε τὸν κύριον Βρυνη νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Ἰατρὸν κύριον Παππαδόπουλον Βρετὸν διὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἀξιολόγου ἐπιγραφῆς του, δι' ἧς ἐγνώσθη ἤδη ἡ ἀληθὴς τοποθεσία τῆς ἀρχαίας Τόμιος.

Εἰς δὲ τὸν παγκόσμιον Μηνύτορα τῶν Παρισίων εἶδομεν Γαλλιστὶ δημοσιευθὲν κάλλιστον ἄρθρον « Ὁ Μαθητὴς τῶν Ἀθηνῶν » ἔργον τοῦ εὐφυοῦς νεανίου Μαρίνου Βρετοῦ σπουδάζοντος ἤδη εἰς Παρισίους. Ἰδοὺ ἡ μετάφρασις τοῦ ἄρθρου.

· Ὁ Μαθητὴς τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ μαθητὴς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τύποι τινὲς ἄλλοι τῆς νέας Ἑλλάδος διέφυγον τὴν προσοχὴν τῶν περιηγητῶν, οἵτινες ἠδύκωσαν θαυμάσαντες τὴν Ἀκρόπολιν καὶ πικραπονοῦμενοι κατὰ τῶν ὁδηγῶν, τῶν ξενοδόχων καὶ ἄλλων τοιούτων, αὖς καλοῦσιν ἀνθρώπους τοῦ τόπου.

Ἄλλ' ὁ Ἕλλην μαθητὴς εἶναι τύπος ἀληθῶς ἀξίος ἐρεῦνης καὶ προσοχῆς. Ὑπενθυμίζει μὲν εἰς ἡμᾶς τὸν μαθητὴν τοῦ Μεσαίωνα, ἔχει δὲ κληρὸν ἀδια-

φιλονείκητον, — τὴν περίαν, ὑποχρεωτικὴν δι' αὐτὸν — τὴν Ἐγκράτειαν, τὴν Καρτερίαν καὶ τὴν Φιλομάθειαν. Καὶ ὁ τύπος οὗτος ἦτο πάλαι ποτὲ πλέον ἀνεπτυγμένος διὰ τε τὰς σχολαστικὰς πατρίδας καὶ διὰ τὰς θεολογικὰς καὶ φιλολογικὰς διενέξεις. Ὁ τότε μαθητὴς δὲν ἐκάλει τὸν διδάσκοντα, Κύριε, ἢ Κύριε Καθηγητὰ, ἀλλ' ἀπλοῦστερον ἐτι καὶ κομψότερον, Διδάσκαλε! Ἐφόρει δὲ εἰς τὴν ζωὴν, ἐν εἶδει πιστόλας, τὴν μακρὰν αὐτοῦ καὶ χαλκίνην μελανοθήκην, ἀλλ' ἄλλοι καιροί, ἄλλα ἔθνη!

Ὁ σήμερον μαθητὴς οἰκεῖ εἰς μικρὸν δωμάτιον· μικρὰ δέ τις κλίνη ἐκ δύο συγκειμένη συσκευῶν ἢ στρώματος ἀπλοῦ, ὅπερ τὴν ἡμέραν συσκευάζεται ἐν μιᾷ τῶν γωνιῶν, τράπεζά τις ἀτέχνητος, μικρὸν τι θρανίον καὶ μία στάμνος καὶ λύχνος· τις βάναισος ἐκ λευκοσιδήρου, ἰδοὺ τὰ ἐπιπλα τῆς κατοικίας αὐτοῦ. Ἐνίοτε δὲ δύο μαθηταὶ διαιτῶνται συνεννούμενοι ἐν κοινοκτημοσύνῃ, ἀλλ' εἶδον ἐγὼ καὶ τέσσαρας συνοικοῦντας, ὅπου δὲν ἐχώρουν ἢ δύο, καὶ ὅμως εἶναι ἐπίσης μακάριοι ὥς οἱ ἄλλοι, διότι τοῦλάχιστον ζῶσιν ἀνεξάρτητοι! Τί δὲ νὰ εἶπω καὶ περὶ τῶν νέων, οἵτινες ἀναλαμβάνουσιν ὑπηρεσίαν ἁμισθον, ἀρκεῖ μόνον νὰ εὐκαιρῶσι φοιτῶντες εἰς τὰ σχολεῖα!... Καὶ παρετήρησα ὅτι δὲν εἶναι οὗτοι ἥττον τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖς.

Τὸ μὲν Ἐγερτήριον τοῦ μαθητοῦ τῶν Ἀθηνῶν εἶναι ὁ Σαλεψῆς, οὗτινος οὐδεὶς τῶν περιηγητῶν,

καθόσον γνωρίζω ἐγὼ, ἐμνημόνευσεν. Ὁ δὲ Σαλεψῆς αὐτὸς πωλεῖ εἰς τοὺς δρόμους, πρὸ τῆς αὐγῆς, τὸ ποτόν του κραυγάζων, *Σαλέπι ζεστόν!* Καὶ τὸ κριθόνερον τοῦτο, πέντε λεπτῶν τιμώμενον, εἶναι τὸ μόνον πρόγευμα τοῦ μνητοῦ, ἂν καὶ οὗτος ἐπιφυλάττῃται, πρὸς τὸ σχολεῖον πορευόμενος, νὰ προσευχαριστήσῃ τὸν στόμαχόν του καὶ δι' ἑνὸς *κολλουρίου*. Πολλὰκις δὲ εἶδον αὐτοὺς δειπνούντας ἐν τινι μαγειρείῳ, ὅπου ταχύτερον δέκα λεπτῶν ἐτελείονον τὸ δειπνον συγχείμενον ἐξ ὀλίγου ἄρτου καὶ τυροῦ καὶ ὕδατος. Ἀλλ' ὅτε ἐνήστευον, ἤρκουοντο νὰ ἔχωσιν, ἀντὶ τοῦ τυροῦ, ὀλίγον χαλθῶν καὶ τίποτε ἄλλο. Ἰπάρχουσι δὲ ξενοδοχεῖα παρέχοντα εἰς τοὺς εὐπορωτέρους τροφήν ποικιλωτέραν, ἐν μετριωτάτῃ τιμῇ.

Μετὰ τὰ μαθήματα τῶν διδασκαλείων ἢ τῶν γυμνασίων, ἀναπαύονται ἀχροαζόμενοι παράδοσιν τινα ἐκ τῶν τοῦ Πανεπιστημείου, ἐπιστρέφοντες δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀναλαμβάνουσι τὴν μελέτην, καὶ πρὶν πλαγιάσῃσι πρέπει νὰ ὑδρευθῶσιν εἰς τὴν κρήνην. Ἀλλ' ὅταν φθάνῃ ἡ κυριακὴ, εἶναι ἡμέρα διατριβῆς καὶ ἀναπαύσεως, διότι ἀχροασθέντες μάθημά τι τοῦ Πολυτεχνικοῦ Σχολείου, ἀπέρχονται εἰς μακρὸν περίπατον, διαρκούντα τρεῖς ἢ τέσσαρας ὥρας, εἰς τὰς ἐρήμους καὶ ἀφόρους τῆς Ἀττικῆς πεδιάδας, ἐκεῖ ἀναγινώσκουσι, φιλολογοῦντες, τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ὀμηρον, ἐτάζουσι δὲ τῶν Βουλῶν τὴν διαγωγὴν καὶ τῶν Ἱπουργῶν, καὶ ὁμιλοῦσι περὶ τῶν τελευταίων Εὐρωπαϊκῶν εἰδήσεων καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ μέλλοντος. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο, τὸ μαγεῦον πᾶσαν Ἑλληνικὴν ψυχὴν, ἀναπτεροῖ τὴν φαντασίαν αὐτῶν καὶ ψάλλουσι τότε ἐν κοινῷ ᾄσματα πατριωτικά. Ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν πόλιν, εἰσέρχονται εἰς τὸ σακχαροπωλεῖον, ἐὰν τὸ ἐπιτρέπῃ ἡ οἰκονομία, τουτέστιν ἂν τύχωσι νομίσματά τινα εἰς τὸ βαλάντιον, καὶ τελοῦσιν ἐκεῖ τὴν ἐσπερινὴν τῶν συναναστροφῶν, δαπανῶντες 10 ἢ 20 λεπτά ἕκαστος, ἐκεῖ δὲ συνδιαλέγονται πάλιν, σχολιάζοντες τὰς ἐφημερίδας, ὅσαι ὑπάρχουσιν εἰς τὸ σακχαροπωλεῖον. Οἱ εὐπορώτεροι ὅμως πορεύονται εἰς τὸ θέατρον, ἢ παίζουσι τὸ *Domino* εἰς τὸ καφενεῖον.

Ἰδοὺ ὁ βίος τῶν ἐν Ἀθήναις μαθητῶν, βίος ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν σπουδὴν καθιερωμένος, ἀλλὰ κατὰ τοῦτο μᾶλλον διακρίνονται, ὅτι ἀναγκάζονται νὰ παλαιώσῃ κατὰ τῆς πενίας, κραταιούμενοι ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς πόθου τῆς ἐκπαιδεύσεως. Τὸ ὄνειρον τῶν μαθητεούντων εἰς τὰ διδασκαλεῖα τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἄλλων τόπων, εἶναι αἱ Ἀθῆναι καὶ τὰ ἐκπαιδευτήριά των, ἀποφασίζουσι δὲ πᾶσαν θυσίαν χάριν τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ πόθου αὐτῶν.

Μεταξὺ δὲ ἄλλων ἐγνώρισα νεανίαν ἀγαθὰς ἐλπίδας παρέχοντα καὶ ἐκπαιδευόμενον ἤδη ἐν Γερμανίᾳ, οὗτινος ὁ βίος δὲν εἶναι ἐκ τῶν σπανίων εἰς τὴν τάξιν τῶν Ἑλλήνων μαθητῶν. Γεννηθεὶς ἐκ ποιμένος τινὸς εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Σμύρ-

νης, ἐμισθώθη ὡς ὑπηρετῆς παρά τινι τῶν κατοίκων τῆς πόλεως καὶ ὑπὸ κλίσεως ἀκαταμαχίτου ὠθούμενος, παρίστατο πάντοτε πλησίον τῶν τέκνων τοῦ κυρίου του καθ' ἣν ὥραν αὐτὰ ἐδιδάσκοντο, καὶ ἀκούων μετὰ προσοχῆς, οὐ μόνον ἐκτῆσατο γνώσεις τινάς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἠδύνατο νὰ παραδίδῃ καὶ εἰς ἄλλους μαθήματα. Διωρίσθη δὲ μετ' ὀλίγον ὑποδιδάσκαλος εἰς τι τῶν σχολείων, καὶ διὰ τῶν στερήσεων καὶ τῶν σκληραγωγιῶν κατάρθωσε νὰ οἰκονομήσῃ μικρὸν κεφάλαιον, ὅπερ τὸν εὐκόλυνε νὰ μεταβῇ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐμεινε δὲ ἐκεῖ ἐξ μῆνας, καθ' οὓς φοιτῶν εἰς τὰς σχολαστικὰς κλάσεις, παρέδιδεν ἐπὶ ἀμοιβῇ μαθήματα, ἀλλ' ἡ φιλοδοξία του δὲν ἐκορέσθη. Εἷς μὲν καὶ μόνος ἦτον ὁ πόθος αὐτοῦ, νὰ φοιτήσῃ εἰς τὰ Πανεπιστημεῖα τῆς Γερμανίας, ἡ δὲ καρτερία καὶ ἐπιμονὴ κατάρθωσαν ἐπὶ τέλους τὸ σχέδιόν του. Ἀνεχώρησε λοιπὸν εἰς Λειψίαν, ἀλλὰ πρὶν ἀφήσῃ τὰς Ἀθήνας, ἐθυσίασε μέρος τῶν οἰκονομιῶν του καὶ ἀπέστειλεν εἰς μὲν τὴν μητέρα δῶρόν τι πλούσιον, εἰς δὲ τὸν πατέρα ἱκανὴν ποσότητα χρημάτων.

Καὶ εἰς Λειψίαν ἔτι ἡ ἐτοιμότης τοῦ πνεύματος δὲν τὸν ἐγκατέλιπε. Παρέδιδε μὲν μαθήματα, ἐπηγγέλλετο δὲ τὸν διερμηνέα κατὰ τὰς μεγάλας τῆς πόλεως ταύτης πανηγύρεις καὶ τὸν μεσίτην παρὰ τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ ἐμπόροις· τέλος δὲ ἦτο ψάλτης τοῦ Ἑλληνικοῦ παρεκκλησίου, καὶ ὑπέκλεπτε καιρὸν ἵνα ἀκολουθήσῃ τὰς σπουδὰς του, καὶ τοι ὑπὸ τοσούτων βεβαρυμένος ἀσχολίων.

Πολλοὶ δὲ τοιοῦτοι ἦλθον ἐξώθεν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημεῖον, ἱκανοὶ ἤδη τελειοποιοῦνται τὰς σπουδὰς εἰς τὰ πανεπιστημεῖα τῆς Γερμανίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας, σπανίως δὲ ὁ δυνάμενος δὲν ἀποφασίζει νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸς τελειοποίησιν τῆς ἐκπαιδεύσεώς του. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅμως ὅτι ἡ μετάβασις αὕτη, ἀναγκαία προτοῦ, δὲν θέλει πραγματοποιεῖται τοῦ λοιποῦ ἢ κατὰ συνθήσαν. Ἐὰν ἀναμφιβόλως πλησιάζει ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ νεολαία τῆς Ἑλλάδος θέλει εὐρίσκει εἰς τὸ πανεπιστημεῖον τῶν Ἀθηνῶν πᾶν ὅ,τι ἀναγκαῖοι πρὸς ἐκπαιδευσίν της, καὶ ὅμως δὲν θέλει εἶναι ἀνωφελὴς καὶ ἡ μετάβασις μαθητῶν εἰς τὰ ξένα σχολεῖα. Ἄς μὴ λησμονήσωμεν τὸ παράδειγμα τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ πανεπιστημείων, ὅπου χορηγεῖται εἰς τοὺς μᾶλλον εὐδοκίμησαντας μαθητὰς ἀντιμισθία τις δι' ἐξοδα περιηγήσεως, ὠριμένης εἰς χρόνον τινά.

Γ. Χ. Ζ.